

**Stručno usavršavanje za direktore, pomoćnike direktora, nastavnike,
saradnike, stručne saradnike, asistente u nastavi iz osnovnih i srednjih
škola na području Kantona Sarajevo**

JU Zavod za specijalno obrazovanje i odgoj djece „Mjedenica“
Sarajevo, 17.12.2025.

Tema:

Stručna pomoć učenicima iz spektra autizma

Kako prepoznati signale i poticati komunikaciju

Mr. Mediha Arnautalić
diplomirani defektolog-logoped

Ciljevi edukacije

Komunikacija kod djece s autizmom

Djeca sa ASD mogu:

- govoriti tečno, ali imati teškoće u socijalnoj upotrebi jezika
- imati minimalan govor
- koristiti geste, PECS, AAC uređaje
- razvijati komunikaciju kroz rutine i interese

Signali koje često propuštamo

- Dijete **gleda predmet**, ali ne osobu → znak interesa
- Dijete **vuče za ruku** → želi pomoć
- Dijete **odguruje** → znak neugode ili senzornog prezasićenja
- Dijete **ponavlja fraze** (eholalija) - pokušaj komunikacije
- Dijete se **povlači** → potreba za pauzom
- Dijete pokazuje **stereotipije** → regulacija stresa

Vrste komunikacijskih signala

Zašto je važno prepoznati signale?

- Dijete “govori”, samo možda drugačije
- Smanjuje frustraciju i neželjeno ponašanje
- Gradi povjerenje
- Otvara prostor za učenje i razvoj jezika
- Poboljšava radnu atmosferu u razredu

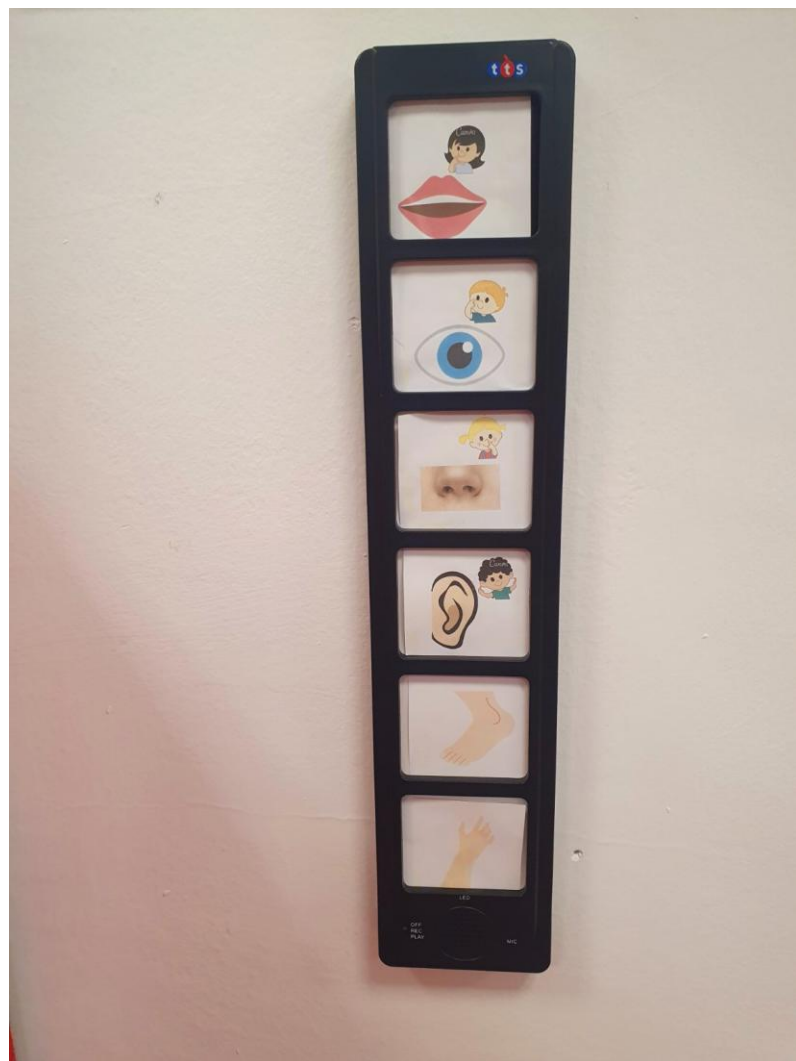
Okruženje koje potiče komunikaciju

- jasna i predvidiva struktura
- vizuelna podrška (raspored, slike)
- smanjenje senzornog ometanja
- organiziranje prostora u “centre aktivnosti”
- rutine koje se ponavljaju

Vizuelne strategije

- komande u 1–2 koraka
- PECS ili slični komunikacijski sistemi
- slike za aktivnosti
- vizuelne kartice: “pauza”, “čekaj”, “gotovo”
- rasporedi i socijalne priče

BRIŠEM SVOJ NOS

PONEKAD IMAM
ŠMRKAV NOS

TADA UZIMAM MARAMICU
DA SE OBRIŠEM

ISPUŠEM NOS U
MARAMICU

KORIŠTENU MARAMICU
BACIM U SMEĆE

PRANJE RUKU

OTVORI VODU

SMOČI RUKE

UZMI SAPUNA

TRLJAJ RUKE

ISPERI SAPUN

ZATVORI VODU

OBRIŠI RUKE

Kako razgovarati da bi vas djeca s autizmom slušala

- koristite **kraće rečenice**
- jasne i konkretne upute
- spor tempo govora
- izbjegavati figurativni govor
- potvrditi razumijevanje (“pokaži mi”, “uradi ovako”)

Poticanje komunikacije

- pratiti interese djeteta
- ponuditi izbor (2 opcije)
- pauza/čekanje – dati vrijeme za odgovor
- imitiranje djetetovih radnji
- modeliranje jezika (“lopta → bacam loptu!”)
- proširivanje rečenica djeteta

Senzorna regulacija

- Prepoznati senzorne potrebe:
- djeca koja traže pokret → pauze za kretanje
- djeca osjetljiva na zvuk → slušalice
- osjetljiva na dodir → kontrolisani prostori
- koristiti "tihi kutak" u učionici

Izazovna ponašanja kao komunikacija

Najčešći uzroci:

- prezahtjevni zadaci
- senzorno preopterećenje
- nedostatak razumijevanja
- potreba za rutinskom stabilnošću
- nemogućnost da dijete izrazi potrebu

Reakcija nastavnika: posmatrati → procijeniti → prilagoditi.

Kako voditi inkluzivan razred?

- planirati individualizirane ciljeve
- osigurati asistenta gdje je potrebno
- sarađivati s logopedom, defektologom i roditeljima
- bilježiti napredak i poteškoće
- slaviti male uspjehe

Zaključak

- Svako dijete komunicira — samo moramo naučiti *kako*
- Prepoznavanjem signala otvaramo put ka napretku
- Komunikacija je zajednički proces: nastavnik + logoped + roditelji
- Mali koraci → veliki rezultati

HVALA NA PAŽNJI

mediha_79@yahoo.com

mob: 061/287-293